

Sygn. akt IC 1331/13

SENTENCJA WYROKU

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR (del.) Maja Sawicz

Protokolant : Anna Ogrodnik

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2014r. w Świdnicy

sprawy z powództwa S. H. (1)

przeciwko (...) S.A. V. (...) w W.

o zapłatę

1. powództwo oddała;

2. zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IC 1331/13

UZASADNIENIE

Powódka S. H. (1) w pozwie wniosła o zasądzenie od strony pozwanej (...) SA V. (...) w W. kwoty 80.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 18.05.2013 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia oraz zasądzenie od strony pozwanej na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7.200 zł.

W uzasadnieniu powódka podała, że w dniu 3 sierpnia 1999 r. jej córka A. Kuległa wypadkowi komunikacyjnemu do którego doszło na skutek niezachowania należytej ostrożności przez kierującego pojazdem G. P.. Córka powódki w wyniku tego wypadku poniosła śmierć na miejscu, przy czym Prokuratura Rejonowa w(...) postanowieniem z dnia 30 listopada 1999 r. umorzyła dochodzenie o czyn z art. 177 § 2 k.k. wobec śmierci sprawcy. Powódka podniosła, że (...) SA działające w jej imieniu, zgłosiło pozwanej roszczenie w kwocie 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia, jednakże decyzją z dnia 17 maja 2013 r. strona pozwana odmówiła ona wypłaty zadośćuczynienia.

W ocenie powódki po wprowadzeniu art. 446 § 4 k.c. podstawę dochodzenia zadośćuczynienia za krzywdę doznaną przed dniem 3 sierpnia 2008 r. w następstwie naruszenia deliktem dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej osobę zainteresowaną ze zmarłym stanowi art. 448 w zw. z art. 24 § 1 k.c. Zdaniem powódki, że pozwana zawierając umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych ponosi ryzyko odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe z ruchem tego pojazdu. Ponadto powódka podkreśliła, że łącząca ją więź z córką była niezwykle silna. Podała, że zamieszkiwała wraz z córką w tym samym domu i stanowiły one dla siebie silne wsparcie emocjonalne. Pomagała córce w opiece nad jej dziećmi, a córka pomagała jej w pracach domowych.

Strona pozwana (...) SA V. (...) w W. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwana podała, że do zdarzenia doszło przed nowelizacją kodeksu cywilnego, która miała miejsce 3.08.2008 r. dlatego też powódka bezzasadnie domaga się zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. W ocenie strony pozwanej zachowanie sprawcy wypadku, w którym zginęła A. K. nie było nakierowane na naruszenie dóbr osobistych, a wobec śmierci sprawcy nie można ustalić, czy jego działanie miało charakter zawiniony, co oznacza brak związku przyczynowego pomiędzy skutkiem wypadku i odpowiedzialnością strony pozwanej. Nadto strona pozwana zarzuciła, że z samego faktu, że powódka jest matką A. K. nie wynika, że jest jej osobą najbliższą. Córka powódki w dniu wypadku miała własną rodzinę: męża i dwoje dzieci i to z tymi osobami mogły łączyć ją silne więzi. Zarzuciła, że powódka po śmierci córki nie interesowała się jej rodziną, jej dziećmi zajęli się teściowie, którzy stworzyli dzieciom rodzinę zastępczą. Z ostrożności procesowej strona pozwana podniosła, że roszczenie powódki jest wygórowane oraz, że powódka w żaden sposób nie udokumentowała, że leczyła się po wypadku u psychiatry czy psychologa. Podniosła także zarzut przedawnienia, gdyż od zdarzenia minęło przeszło 10 lat.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

G. P. w wyniku niezachowania należytej ostrożności oraz niedostosowania prędkości jazdy do panujących warunków w dniu 3 sierpnia 1999 r. prowadząc samochód marki D. (...) o nr rej (...) utracił panowanie nad pojazdem i doprowadził do wjechania w przydrożny rów. W wyniku tego wypadku poniosła śmierć na miejscu córka powódki – A. K..

Postanowieniem z dnia 30 listopada 1999 r. Prokuratura Rejonowa w Ś. w sprawie sygn. Ds 2769/99 umorzyła dochodzenie o czyn z art. 177 § 2 k.c. wobec śmierci sprawcy.

dowód: - postanowienie o umorzeniu dochodzenia wydane przez Prokuraturę

Rejonową w Ś.w sprawie Ds 2769/99 w aktach szkodowych (k. 82)

Pojazd sprawcy posiadał w dacie zdarzenia obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej u strony pozwanej.

fakt bezsporny

Powódka S. H. (1) zgłosiła szkodę stronie pozwanej, domagając się wypłaty zadośćuczynienia w kwocie 80.000 zł. Strona pozwana, pismem z dnia 17 maja 2013 r. , uznała roszczenie powódki za bezzasadne.

dowód: - pismo pozwanej z dnia 17 maja 2013 r. (w aktach szkodowych k. 82)

Córka powódki A. K. przed śmiercią zamieszkiwała z mężem W. K. (1) i dziećmi M. K. (1) ur. (...) oraz M. K. (2) ur. (...) A. K. odwiedzała powódkę dwa razy w tygodniu oraz pozostawiała jej dzieci pod opieką.

Po śmierci A. K. jej małoletnimi wówczas dziećmi w początkowym okresie zajmowała się powódka, jednakże dzieci zostały jej odebrane z uwagi na spożywanie przez nią alkoholu.

dowód: - zeznanie powódki (k. 107)

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 31 stycznia 2000 r. w sprawie sygn. III Nsm 16/00 teściowie zmarłej A. K., tj. W. K. (2) i J. K. zostali ustanowieni opiekunami prawnymi oraz rodziną zastępczą dla małoletnich dzieci A. K..

dowód: - postanowienie Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 31 stycznia 2000 r.,

sygn. III Nsm 16/00.

Powódka po śmierci córki zaczęła nadużywać alkoholu. Nie podejmowała jednak skutecznego leczenia odwykowego. W związku ze śmiercią córki nie leczyła się nigdzie i nie przyjmowała żadnych środków farmakologicznych (uspakajających). Przed śmiercią córki nie pracowała, pozostawała na wyłącznym utrzymaniu męża S. H. (1) oraz nie

utrzymywała żadnych kontaktów towarzyskich. Obecnie chodzi na cmentarz jeden lub dwa razy w tygodniu. Nadal nadużywa alkoholu.

dowód: - zeznanie powódki (k. 107).

Sąd zważył co następuje:

Powództwo jest niezasadne w całości.

Podstawową kwestią podlegającą rozstrzygnięciu była zasadność dochodzenia przez powódkę roszczenia na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Strona pozwana zarzuciła, że powódce nie przysługują środki ochrony przewidziane na gruncie art. 24 k.c. oraz art. 448 k.c. wobec tego, że do zdarzenia doszło przed nowelizacją Kodeksu Cywilnego, która miała miejsce w dniu 3.08.2008 r. Sąd uznał zarzut ten za nietrafny. Niewątpliwym jest, iż w niniejszej sprawie nie mógł mieć zastosowania art. 446 § 4 k.c. odnośnie przyznania zadośćuczynienia pieniężnego za śmierć osoby najbliższej, bowiem nie ma on zastosowania do zdarzeń, które miały miejsce przed jego wejściem w życie tj. przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, tymczasem zdarzenie z którego powódka wywodzi swoje roszczenie miało miejsce w dniu 3 sierpnia 1999 roku. Nie znaczy to jednak, iż do zdarzeń zaistniałych przed dniem 3 sierpnia 2008 roku brak jest podstawy prawnej do dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Nie można bowiem pominąć art. 448 k.c. jako możliwej podstawy dochodzenia zadośćuczynienia w sytuacji, gdy śmierć osoby bliskiej może być uznana za działanie naruszające dobra osobiste członków rodziny zmarłego. W konkretnym stanie faktycznym spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków jej rodziny i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Sąd Najwyższy w wyroku z 14 stycznia 2010 roku sygn. akt IV CSK 307/09, opubl. OSP 2011/2/15, iż art. 446 § 4 k.c. w relacji do art. 448 k.c. poszerzył możliwość uzyskania zadośćuczynienia. Wprowadzenie przepisu art. 446 § 4 k.c. nie powinno być rozumiane w ten sposób, że w dotychczasowym stanie prawnym art. 448 k.c. nie mógł stanowić podstawy do przyznania zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej. Takie stwierdzenie oznaczałoby, że chwila, w której zaszło zdarzenie będące źródłem szkody, decydująca – zgodnie z wyborem ustawodawcy – o możliwości zastosowania art. 446 § 4 k.c., rozstrzygałaby definitywnie o istnieniu lub braku istnienia uprawnienia do uzyskania zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną śmiercią osoby bliskiej. Prowadziłoby to do radykalnego różnicowania sytuacji osób, które doznały krzywdy o podobnym charakterze, nawet w krótkich odstępach czasu, co jest trudne do zaakceptowania.

Zatem należy przyjąć, że nie ma przeszkód, aby do zdarzeń zaistniałych przed 3 sierpnia 2008 roku i będących źródłem szkody nie mogły mieć zastosowania przepisy przyznające takim osobom stosowne zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej. Ponadto z uzasadnienia do projektu ustawy z 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, która wprowadziła art. 446 § 4 k.c. wynika, iż Rzecznik Praw Obywatelskich w 2006 roku zwracał się do Ministra Sprawiedliwości, ażeby - w celu zwiększenia ochrony ofiar wypadków komunikacyjnych - w Kodeksie cywilnym zamieszczony został przepis o zadośćuczynieniu pieniężnym za krzywdę z powodu śmierci osoby najbliższej. W wystąpieniu podniesiono przy tym, że skoro istnieje możliwość zadośćuczynienia w przypadku naruszenia dóbr osobistych wskazanych w art. 23 k.c. (art. 24 w zw. z art. 448 k.c.), "tym bardziej taka możliwość powinna istnieć w przypadku śmierci osoby bliskiej, co w sposób istotny narusza sferę psychicznych odczuć jednostki". Akceptowane było więc przyznanie zadośćuczynienia jeżeli na skutek śmierci osoby bliskiej doszło do naruszenia dóbr osobistych, a art. 446 § 4 k.c. miał niejako jeszcze wzmocnić tą ochronę.

Zgodnie bowiem z art. 442¹ § 2 k.c. jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. W myśl art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. 2007, nr 80, poz. 538) do roszczeń o których mowa w art. 1 powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, a według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, stosuje się przepisy art. 442¹ k.c. Podstawą prawną dochodzenia przez powódkę roszczenia jest art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c.

Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Jeżeli chodzi o stwierdzenie, czy mamy do czynienia z naruszeniem dobra osobistego to Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 25 maja 2011 roku, II CSK 537/10, opubl. LEX nr 846563 wskazuje na aktualne orzecznictwo Sądu Najwyższego, w którym została przyjęta koncepcja, iż więź emocjonalna łącząca osoby bliskie jest dobrem osobistym, a więc doznany na skutek śmierci osoby bliskiej uszczerbek może polegać nie tylko na osłabieniu jej aktywności życiowej i motywacji do przezwyciężania trudności, lecz jest także następstwem naruszenia tej relacji między osobą zmarłą a jej najbliższymi (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009 r., I CSK 149/09, z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09, z dnia 10 listopada 2010 r., II CSK 248/10, niepublikowane i uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10, Biul. SN 2010, nr 10 s. 11).

Zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego Sąd uznał, że powódka nie udowodniła istotnej przesłanki naruszenia dobra osobistego. Sąd podziela stanowisko strony pozwanej, że śmierć poszkodowanego nie stanowi wystarczającej podstawy do żądania zadośćuczynienia za w ten sposób wyrządzoną krzywdę. Ochronie w istocie podlegają negatywne skutki w postaci naruszenia dobra osobistego spowodowanego śmiercią, o ile takie negatywne skutki obiektywnie wystąpią i będą uzasadniać przyjęcie krzywdy w wyniku tego powstałej. Sąd ma przy tym na uwadze wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 16 października 2012 roku, sygn. akt I ACa 435/12, który wskazuje te z czynników, które mają decydujący wpływ na określenie rozmiaru krzywdy, są nimi dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy i wiek pokrzywdzonego.

Powódka po utracie córki nie podejmowała żadnego leczenia związanego z jej śmiercią. Nie przyjmowała też żadnych leków farmakologicznych (uspokajających). Mimo utraty córki, powódka nie izolowała się, nie cierpiała również na zaburzenia psychiczne, które mogły powstać na skutek tego zdarzenia. Powódka nie wykazała by towarzyszyło jej poczucie osamotnienia i pustki, by doznała cierpienia moralnego, czy też wstrząsu psychicznego wywołanego śmiercią osoby najbliższej. Nie wykazała również rodzaju i intensywności więzi łączącej ją ze zmarłą. Podała jedynie, że córka odwiedzała ją dwa razy w tygodniu, że przed jej śmiercią zamieszkiwała z mężem S. H. (2) i pozostawała na jego utrzymaniu, a po śmierci córki w początkowym okresie opiekowała się jej dziećmi, które następnie zostały jej odebrane z uwagi na to, że nadużywała alkoholu. Z kolei podnoszony przez powódkę alkoholizm nie może stanowić podstawy do przyjęcia, że po jej stronie doszło do naruszenia dóbr osobistych. Brak bowiem podstaw do przyjęcia, że nadużywanie alkoholu przez powódkę miało związek ze śmiercią córki. Powódka bowiem podejmowała leczenie odwykowe, które okazało się bezskuteczne co może świadczyć o braku kontynuowania przez nią odpowiedniego leczenia.

Za podstawę do ustalenia stanu faktycznego w tym zakresie stanowiły zeznania powódki, która przyznała powyższe okoliczności. Oddaleniu podlegał natomiast wniosek powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry i psychologa wobec tego, że dla ustalenia ewentualnych cierpień po śmierci osoby bliskiej nie jest niezbędna opinia biegłego. Okoliczności te mogą zostać wykazane także w inny sposób, np. odpowiednią dokumentacją medyczną, zeznaniami strony, czy też świadków, czego powódka nie uczyniła. Ponadto wykazanie krzywdy za pomocą dowodu z opinii biegłych psychologa i psychiatry, która to krzywda podlega ocenie Sądu zmierzałoby tylko – zdaniem Sądu – do nieuzasadnionej zwłoki w procesie.

Wobec nie wykazania przez powódkę istnienia przesłanek z przepisu art. 448 k.c. powództwo podlegało oddaleniu.

Sąd uznał nadto powództwo za niezasadne także z powodu niewykazania przez powódkę, że wyłączną winę za spowodowanie śmierci jej córki ponosi G. P.. Ustalenie jego winy nie zostało jednoznacznie stwierdzone ani w toku niniejszego postępowania ani też w toku śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w Ś., która postanowieniem z dnia 30 listopada 1999 r. umorzyła dochodzenie o czyn z art. 177 § 2 k.c. wobec śmierci sprawcy w sprawie sygn. Ds 2769/99. Z postanowienia wynika, że nie zachował on należytej ostrożności i nie dostosował prędkości jazdy do panujących warunków. Zdaniem Sądu jest to niewystarczający dowód do przyjęcia winy sprawcy wypadku, albowiem mogły zachodzić przesłanki ekskulpujące jego odpowiedzialność.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w przepisie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Powódka przegrała proces zatem winna zwrócić stronie pozwanej koszty procesu, na które składają się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł (§ 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. (Dz. U. 2013. 490 ze zm.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł, co daje łącznie kwotę 3.617 zł.

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w sentencji wyroku.